LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA FORSSAN SEUDULLE

2021-2025

2021-2025

Sisällysluettelo

JOHDANTO

LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINNIN NYKYTILA

Lapset, nuoret ja perheet Forssan seudulla 2

Lasten, nuorten ja vanhempien arviota nykytilasta 3

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut 4

SUUNNITELMAN TAVOITTEET 6

HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN JA KASVUOLOJEN KEHITTÄMINEN

Perhekeskus 7

Ehkäisevä päihdetyö 9

Liikunta 10

Nuorisotoimi 11

Vapaa-aika ja kulttuuri 12

Osallisuus ja vaikuttaminen 13

KASVATUSTA TUKEVAT PALVELUT

Vanhempien tukeminen 14

Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen 14

Koulunkäynnin tukeminen 15

LAPSI - JA PERHEKOHTAINEN LASTENSUOJELU

Lastensuojelun palvelujärjestelmä 17

Avohuollon tukitoimet 18

Sijaishuollon järjestäminen 18

SEURANTA JA ARVIOINTI 19

JOHDANTO

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava Lastensuojelulain (417/2007 12§) mukainen lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä koskeva hyvinvointisuunnitelma, joka kuvaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen lisäksi lastensuojelun järjestämistä ja kehittämistä kunnassa. Suunnitelma ohjaa, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointityötä kunnassa. Suunnitelma on sekä strateginen että konkreettinen toimintaohjelma, joka sisältää lasten ja nuorten parissa tehtävän hyvinvointityön arvopohjan ja tahtotilan, sekä konkreettiset tavoitteet, painopisteet ja kehittämisehdotukset tuleville vuosille.

Forssan seudulla lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tehty seudullisesti Forssan, Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kuntien sekä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän välisessä yhteistyössä. Suunnitelma on laaja-alainen koskettaen lasten ja nuorten kasvuoloja, hyvinvoinnin edistämistä ja epäkohtien ehkäisemistä, vanhemmuuden tukea sekä lasten ja nuorten erilaisia palveluja lastensuojelupalvelut mukaan lukien.

Kuntien kunnanvaltuustot hyväksyvät hyvinvointisuunnitelman sekä seuraavat ja arvioivat sen toteutumista vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma ohjaa konkreettisesti kuntien hyvinvointi- ja lastensuojelupolitiikkaa. Valtuustojen tulee ottaa suunnitelman toteuttaminen huomioon kunkin vuoden talous- ja toimintasuunnitelmassa.

Forssan seudun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021–2025 koostuu lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja palveluiden nykytilaa koskevasta analyysistä sekä lapsille ja nuorille suunnattujen palvelujen kuvauksesta. Suunnitelmassa on painotettu yhteisen strategisen tahtotilan ja tavoitteiden luomista. Suunnitelma on laadittu aikana, jolloin on aloitettu ja tehty tulevien hyvinvointialueiden valmistelutyötä. Kaikkia rakenneuudistuksen mukanaan tuomia asioita ei ole pystytty huomioimaan suunnitelman valmistelussa. Suunnitelma sisältää seudullisia toimenpide-ehdotuksia tuleville vuosille. Kuntakohtaisesti kohdennetut konkreettiset toimenpiteet kuvataan kuntien omissa dokumenteissa.

LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINNIN NYKYTILA

Syntyneiden määrä on laskenut Forssan seudulla merkittävästi viime vuosina ja Tilastokeskuksen mukaan kehitys jatkuu tulevaisuudessa. Syntyvyyden lasku vaikuttaa nopeasti varhaiskasvatuspalveluiden kysyntään ja muutaman vuoden viiveellä perusopetukseen. Forssan seudulla lasten ja nuorten osuus on selvästi pienempi kuin maassa keskimäärin.

Lapset, nuoret ja perheet Forssan seudulla

Forssan seudulla syntyvyys on ollut laskussa jo pitkään. Vuoden 2010 alkupuolella Forssan seudulla syntyi vielä yli 300 lasta vuodessa, mutta kahden viime vuoden aikana syntyneiden määrä on jäänyt alle 200. Lapsiperheiden osuus kaikista perheistä on hieman pienempi kuin maakunnassa tai koko maassa. Koko maassa lapsiperheiden määrä on 37,9% ja Forssan seudulla 32,2%. Näistä yhden vanhemman perheitä on 23,8%.

Lasten pienituloisuusaste on Forssan seudulla suurempi kuin maakunnassa tai koko maassa keskimäärin. Maakunnassa lasten pienituloisuusaste on 11,8% ja Forssan seudulla 13,4%.

Sijoitettujen lasten määrä Forssan seudulla on maakunnan ja koko maan keskitasoa korkeampi, mutta lastensuojelun avohuollon piirissä on hieman vertailutasoa vähemmän asiakkaita. Forssan seudulla oli 0-17-vuotiaista vuonna 2020 sijoitettu 2,5%, kun koko maassa vastaava prosentti on 1,6% ja Kanta-Hämeessä 1,9%.

Koulutuksen ulkopuolelle Forssan seudulla jäi vuonna 2020 7% 17-24-vuotiaista, mikä on aavistuksen vähemmän kuin koko maassa ja maakunnassa. Nuorisotyöttömyysluku on Forssan seudulla ollut nousussa kahden viime vuoden aikana. Koko maassa vuonna 2020 18-24-vuotiaita työttömiä nuoria oli 16,7%, Kanta-Hämeessä 16% ja Forssan seudulla 14,8%. Syrjäytymisriskissä olevia 18-24-vuotiaita (ei työssä, ei opiskele, ei varusmiespalvelussa) Forssan seudulla on 17,7%, vastaavan ikäisistä, kun koko maassa vastaava luku on 16,1. Koko Kanta-Hämeessä luku on kuitenkin vielä suurempi ollen 18,2%.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa laadittaessa on hyvä muistaa, että valtakunnallinen tilastotuotanto valottaa jo elettyä aikaa eivätkä esimerkiksi koronan aiheuttamat muutokset tämän hetkisissä yleisissä tilastoissa vielä juurikaan näy.

Lasten, nuorten ja vanhempien arviota nykytilasta

Valtaosa Forssan seudulla asuvista lapsista ja nuorista voi hyvin ja on tyytyväisiä elämäänsä. Nuorten ahdistus on kuitenkin lisääntynyt seudulla. Myös kiusaaminen, joka näytti vuoden 2019 kouluterveyskyselyissä jo lähteneen laskemaan, on lisääntynyt uudelleen. Lapset kohtaavat myös aiempaa enemmän lähisuhdeväkivaltaa.

Forssan seudulla asuvista lapsista ja nuorista valtaosa voi hyvin kouluterveyskyselyn tulosten valossa. Ikäluokasta ja kunnasta riippuen n. 80%-91% seudun lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä. 4. ja 5- luokkalaisten suhteet vanhempiin ja muihin aikuisiin olivat paremmat kuin maakunnassa tai koko maassa keskimäärin.

Kouluterveyskyselyssä nousee esille, että tyytyväisyys omaan elämään on laskenut kaikissa kyselyssä mukana olleissa ikäluokissa sekä tyttöjen ja poikien kohdalla. Koulu-uupumus, opiskeluvaikeudet, ahdistuneisuus ja mielialaongelmat ovat lisääntyneet. Vanhemmissa ikäluokissa myös suhteet vanhempiin olivat huonommat kuin maassa keskimäärin.

Forssassa ja Tammelassa tehtyjen lapsille suunnattujen kyselyiden perusteella kiusaamisen ehkäisyn tärkeyteen on kiinnitettävä jatkossa huomiota. Vaikka ei olisi kokenut kiusaamista tai välttämättä edes nähnyt sitä, koettiin sen vaikutus hyvinvointiin koulumaailmassa voimakkaana. Myös pienemmät lapset varhaiskasvatuksessa nostivat kiusaamisen ehkäisyn itselleen tärkeäksi teemaksi.

Kouluterveyskyselyn mukaan tupakointi oli vähentynyt vuonna 2021 kaikissa ikäryhmissä vertailtaessa vuoteen 2019. Päivittäinen tupakointi tai nuoremmilla ikäryhmillä tupakoinnin kokeilu oli kuitenkin seudun kunnissa yleisempää kuin Suomessa keskimäärin. Viikoittain alkoholia käyttävien 8. ja 9. luokkalaisten määrä on seudulla suurempi kuin koko maassa keskimäärin, ja näiden nuorten osuus on kasvanut vuodesta 2019 vuoteen 2021 osan kunnista osalta. Seudun toisen asteen oppilaitosten osalta ero alkoholin käytössä on merkittävä; seudun lukiolaiset käyttävät viikoittain alkoholia harvemmin kuin koko maassa keskimäärin, mutta ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat merkittävästi useammin.

Lähisuhteessa koettu väkivalta on lisääntynyt erityisesti 4. ja 5. luokkalaisten kokemana. Oppilaat raportoivat kokeneensa vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten henkistä ja fyysistä väkivaltaa sekä nähneensä perheenjäsenten välistä väkivaltaa viimeisen vuoden aikana enemmän kuin vuonna 2019 tehdyssä kyselyssä.

Forssassa ja Tammelassa peruskoulun oppilaille suunnatun kyselyn perusteella seudulla oli eniten kehitettävää osallisuuden ja kouluissa harrastamisen toteutumisessa. Yleinen teema oli myös vaihtelun ja vapauden kaipuu- myös harrastuksissa.

Valtakunnallisessa selvityksessä (Finnbrain 2020) suuri enemmistö vanhemmista kokee selviytyneensä arjesta vauvan syntymän jälkeen hyvin. Uupumuksen oireita raportoi n. joka kolmas vanhemmista. Koronaepidemia on lisännyt yksinäisyyden tunnetta erityisesti äideillä, mutta myös toisella vanhemmalla. Tyytyväisyys neuvolapalveluihin on hyvällä tasolla, mutta se laskee siirryttäessä äitiysneuvolasta lastenneuvolaan. Peruskoululaisten vanhemmille suunnatussa kyselyssä enemmistö kokee sekä oman että lapsensa voinnin joko hyväksi tai melko hyväksi. Suurin osa huoltajista arvioi myös, että lapsella on riittävästi kavereita koulussa. Vanhempien kyselyissä on noussut esille myös se, että moni kaipaisi enemmän tukea murrosikäisen vanhemmuuteen.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

PERUS-PALVELUT

Peruspalvelut koskettavat kaikkia seutukunnan lapsia, nuoria ja heidän perheitään.

LASTA ODOTTAVAN PERHEEN PALVELUT

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Äitiysneuvola
- Äitiyspoliklinikka
- Synnytysosasto
- Synnyttäneiden vuodeosasto
- Avoterveydenhuolto

ALLE KOULUIKÄISET

KUNTIEN KULTTUURI- JA VAPAA-AIKATOIMI
- Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut
- Musiikkiopisto ja kuvataidekoulu

TILAPALVELUT
- Leikkipuistot, puistot

LIIKUNTAPALVELUT
- Lähiliikuntapaikat

KUNTIEN ESIOPETUS
- Yhteisöllinen oppilashuoltotyö

KUNTIEN VARHAISKASVATUS
- Lakisääteinen kotihoidon tuki
- Päivähoito
- Avoimet varhaiskasvatuspalvelut

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Lastenneuvolat
- Avoterveydenhoito
- Suun terveydenhuolto

PERUSOPETUSIKÄISET

KUNTIEN SIVISTYSTOIMI
- Perusopetus
- Kaupungin kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta
- Koulujen kerhotoiminta
- Yhteisöllinen oppilashuoltotyö

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Ennaltaehkäisevä päihdetyö
- Kouluterveydenhuolto
- Avoterveydenhoito
- Päivystys
- Suun terveydenhuolto

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÄNEET

KUNTIEN SIVISTYSTOIMI
- 2. asteen opetus
- Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut
- Yhteisöllinen opiskelijahuoltotyö

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Opiskelijaterveydenhuolto
- Avoterveydenhoito
- Päivystys
- Suun terveydenhuolto

KOHDENNETUT PALVELUT

Kohdennettujen palvelujen avulla voidaan tukea lasta, nuorta tai perhettä silloin kun peruspalvelut eivät ole riittäviä.

LASTA ODOTTAVAN PERHEEN PALVELUT

FSHKY/KANTA-HÄMEEN KESKUSSAIRAALA/HYVINVOINTIALUE
- Sosiaaliohjaus, sosiaalityö
- Perheneuvola

ALLE KOULUIKÄISET

KUNTIEN VARHAISKASVATUS
- Varhaiserityiskasvatus

KUNTIEN ESIOPETUS
- Yksilökohtainen oppilashuoltotyö

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Sosiaaliohjaus ja sosiaalityö
- Perheneuvola
- Neuvolan perhetukityö
- Lapsiperheiden kotipalvelu
- Ensikoti
- Toimintaterapia
- Fysioterapia
- Oikomishoito

PERUSOPETUSIKÄISET

KUNTIEN SIVISTYSTOIMI
- Opinto-ohjaajat

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Sosiaaliohjaus ja sosiaalityö
- Perheneuvola
- Koulujen kuraattori- ja psykologipalvelut

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÄNEET

KUNTIEN SIVISTYSTOIMI
- Etsivä nuorisotyö

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Sosiaaliohjaus ja sosiaalityö
- Ennaltaehkäisevä päihdetyö
- Oppilaitosten kuraattori- ja psykologipalvelut

KAIKILLE RYHMILLE

KELA
- Toimeentulotuki
- Erilaiset sosiaalietuudet

SEURAKUNNAT
- Perheasiain neuvottelukeskukset

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

ERITYIS-PALVELUT

Erityispalvelut on suunnattu niille lapsille ja nuorille, joiden terveydestä ja hyvinvoinnista on erityinen huoli tai jos muilla tuen muodoilla ei pystytä tarjoamaan riittävää tukea.

LASTA ODOTTAVAN PERHEEN PALVELUT

FSHKY/KANTA-HÄMEEN KESKUSSAIRAALA/HYVINVOINTIALUE
- Ennakollinen lastensuojelu
- Ensikoti
- Psykiatrian poliklinikka
- Vastasyntyneiden teho-osasto

ALLE KOULUIKÄISET

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Lastensuojelun avohuolto, esim. tehostettu perhetyö
- Lastenpsykiatrian poliklinikka
- Lastensuojelun sijaishuolto
- Vammaispalvelut

PERUSOPETUSIKÄISET

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Lastensuojelun avohuolto
- Lastenpsykiatrian poliklinikka
- Lastensuojelun sijaishuolto
- Nuorisopsykiatrian poliklinikka
- Päihdepalvelut
- Vammaispalvelut

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÄNEET

KUNTIEN SIVISTYSTOIMI
- Nuorten työpajat

FSHKY/HYVINVOINTIALUE
- Lastensuojelun avohuolto
- Lastensuojelun jälkihuolto
- Lastensuojelun sijaishuolto
- Nuorisopsykiatrian poliklinikka/psykiatrian poliklinikka
- Päihdepalvelut
- Vammaispalvelut

KAIKILLE RYHMILLE

KELA
- Toimeentulotuki
- Erilaiset sosiaalietuudet

HYVINVOINTIALUE
- Sosiaali- ja kriisipäivystys
- Turva-asunto

MUU TUKI

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevia ja ylläpitäviä kolmannen sektorin palveluita.

ALLE KOULUIKÄISET

SEURAKUNNAT
- Pyhäkoulutyö
- Perhekerhot
- Päiväkerhotoiminta

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN JÄRJESTÖT
- Vertaisryhmät, esim. Leijonaemot
- Asiantuntijapalvelut

MLL
- Perhekahvila
- Tilapäinen lastenhoitajatoiminta
- Perhekummitoiminta
- Avoin päiväkoti

NUORISO- KULTTUURI- JA LIIKUNTAJÄRJESTÖT, KYLÄYHDISTYKSET
- Harrastetoiminta

PERUSOPETUSIKÄISET

SEURAKUNNAT
- Nuorisotyö

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN JÄRJESTÖT
- Vertaisryhmät
- Asiantuntijapalvelut

NUORISO-KULTTUURI- JA LIIKUNTAJÄRJESTÖT
- Harrastetoiminta

MUUT KOLMANNEN SEKTORIN TOIMIJAT
- Harrastus- ja osallistumismahdollisuuksien tarjoaminen

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÄNEET

SEURAKUNNAT
- Nuorisotyö
- Diakoniatyö

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN JÄRJESTÖT
- Vertaisryhmät
- Asiantuntijapalvelut

NUORISO-, KULTTUURI- JA LIIKUNTAJÄRJESTÖT
- Harrastetoiminta

MUUT KOLMANNEN SEKTORIN TOIMIJAT
- Harrastus- ja osallistumismahdollisuuksien tarjoaminen

TAVOITTEET FORSSAN SEUDULLE

FORSSAN SEUDUN LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA

MEIDÄN KAIKKIEN YHTEISET LAPSET JA NUORET!

FORSSAN SEUDULLA YMMÄRRÄMME, ETTÄ YHTEEN HIILEEN PUHALTAVA YHTEISÖ ON RIKKAUS LAPSEN JA NUOREN KASVUN TUKENA. LAPSET JA NUORET OVAT MEILLE YHTEISIÄ JA TEEMME YHDESSÄ RAJOJA YLITTÄVÄÄ TYÖTÄ LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEKSI. LAPSET JA NUORET OVAT ARVOKKAITA YHTEISÖMME JÄSENIÄ JA OLEMME KIINNOSTUNEITA HEIDÄN AJATUKSISTAAN JA KOKEMUKSISTAAN. LAPSET JA NUORET OVAT YHDENVERTAISIA JA HEILLÄ ON MAHDOLLISUUS VAIKUTTAA, OSALLISTUA JA KEHITTÄÄ OMAAN ARKEENSA LIITTYVISSÄ ASIOISSA.

Lasten ja nuorten arki on mielen hyvinvointia tukevaa.

Kiinnitämme huomiota lasten ja nuorten kaveritaitojen tukemiseen ja siihen, että kukaan ei jää yksin. Huomioimme palveluissa ja toiminnoissa lasten mielen hyvinvoinnin näkökulmasta merkitykselliset elementit ja työskentelemme siten, että arki tukee lapsen kasvua ja kehitystä. Tuemme ja vahvistamme vanhemmuutta tutkittuun tietoon perustuvin menetelmin. Lasten ja nuorten vapaa-aika seudulla on mielekästä, monipuolista ja palvelut oikein kohdennettuja ja varhaisessa vaiheessa tukevia. Hyödynnämme Forssan seudulla ympäröivää luontoa hyvinvointia tukevana elementtinä.

Lasten ja nuorten arki on päihteetöntä.

Vahvistamme ennaltaehkäisevää päihdetyötä ja jalkaudumme sinne missä nuoret viettävät aikaansa. Vaikutamme aktiivisesti siihen, että alaikäisille ei toimiteta päihteitä. Vaikutamme myös lasten ja nuorten lähipiirin päihteiden käyttöön valistustyön ja varhaisen puuttumisen keinoin.

Lasten ja nuorten arki on turvallista.

Arvioimme lasten ja nuorten fyysisen ympäristön turvallisuutta ja muokkaamme sitä tarpeiden mukaan. Vaikutamme vuorovaikutustaitojen ja vanhemmuuden tuen kautta siihen, että lasten keskinäiset suhteet sekä suhteet vanhempiin ja lähipiiriin ovat turvalliset.

Edistämme yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta.

Kohtaamme ja kohtelemme lapsia ja nuoria yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Lisäämme, vahvistamme ja kehitämme osallisuuden mahdollisuuksia.

HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN JA KASVUOLOJEN KEHITTÄMINEN

Lapsi ja nuori tarvitsee kasvaakseen ja kehittyäkseen rakkautta, hoivaa, turvaa, tunteiden jakamista, oppimista, leikkiä, vapaa-aikaa ja johdonmukaisesti asetettuja rajoja. Aikuisen läsnäolo luo turvallista ilmapiiriä, joka kuuluu hyvään kasvuympäristöön. Ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on vanhemmilla tai muilla huoltajilla. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja tarjottava perheelle apua riittävän varhain. Myös sillä, miten muut yhteisön aikuiset kohtaavat lapsen tai nuoren on suuri merkitys lapsen tai nuoren elämälle.

Perhekeskuksen tehtävät on kohdennettu lasten ja perheiden tarpeisiin. Lasten ja perheiden terveyden edistämisen työskentely alkaa siitä, että seudullista lasten ja perheiden terveyden tilaa seurataan esim. erilaisten tarkastusten keinoin. Lasten ja nuorten kasvuympäristöön vaikutetaan eri menetelmin kerätyn tiedon pohjalta hyvinvoinnin edistämiseksi.

Perhekeskus tukee vanhempia vanhemmuudessa ja parisuhteessa erilaisin menetelmin. Perhekeskuksen kautta organisoidaan esimerkiksi Vahvuutta vanhemmuuteen ja Lapsi mielessä –ryhmät. Voimaperheet –ohjelma on tarkoitettu vanhemmuuden tueksi haastavasti käyttäytyvien 4-v lasten vanhemmille. Perhekeskuksen eri palvelut käyttävät Lapset Puheeksi –keskustelua ja Lapset Puheeksi Neuvonpitoa työvälineenä esimerkiksi tilanteen selvittämiseen liittyvässä työskentelyssä tai jos on tarve verkoston kokoamiseen lapsen tai perheen auttamiseksi. Vanhemmuuteen ja parisuhteeseen on saatavavilla myös yksilöllistä tukea ohjauksen, neuvonnan tai terapeuttisten menetelmien avulla.

Perhekeskus tarjoaa varhaista tukea, hoitoa ja ohjausta. Lapsiperheiden palveluohjaus neuvoo, ohjaa ja selvittelee yhdessä asiakkaan kanssa asioita. Tarvittaessa palveluohjaus järjestää myös LP-neuvonpidon. Forssan seudun perhekeskuksen moniammatillinen LAKU-ryhmä arvioi ja koordinoi monialaista tukea tarvitsevien lasten tutkimusta, hoitoa ja kuntoutusta. Lapsille on tarjolla erilaisia tutkimuksia puheterapeuttien, psykologien, lääkäreiden ja toimintaterapeuttien toteuttamina. Perhekeskuksen kautta on mahdollista saada tukea, esimerkiksi nepsy-valmennusta, myös perhetyön kautta.

Helposti saavutettavien peruspalvelujen kautta on mahdollista saada tukea sovinnolliseen eroon. Perheneuvolan tai perheasian neuvottelukeskuksen työntekijä voidaan kutsua mukaan työskentelyyn tai asiakas voi itse käyttää palvelua. Erokriisin käsittelyyn voi saada tukea joko tapauskohtaisesti tai ryhmissä. Verkkopalvelu Apua eroon ja Kaksi kotia-sovellus voivat tuoda myös apua erotilanteeseen.

Perhekeskus tekee tiivistä yhteistyötä maahanmuuttajapalvelujen kanssa. Forssan seudulla toimii Yhteisötalo, joka tarjoaa ohjausta, tukea ja kohtauspaikkoja maahanmuuttajille. Kohtaamispaikkoja kaikille lapsille ja perheille tarjoavat Forssan seudulla myös seurakuntien perhekerhot ja MLL:n perhekahvilat. Kohtaamispaikat mahdollistavat vertaistuen ja vahvistavat yhteisöllisyyttä.

Monialainen seutukunnallinen lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä seuraa ja ohjeistaa lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä asioissa ja tilanteissa. Lähisuhdeväkivaltaan liittyvää työskentelyä ohjaavat seutukunnallinen ja maakunnallinen toimenpidesuunnitelma. Perhekeskuksen työntekijöitä koulutetaan THL:n verkkokoulutuksilla havainnoimaan ilmiötä ja tukemaan puheeksi otossa .
Perhekeskuksen palvelujen taustafilosofiana on systeeminen ajattelu ja suhdeperustaisuus. Verkostomaisessa työskentelyssä hyödynnetään Lapset Puheeksi – keskusteluja ja Lapset Puheeksi – neuvonpitoa.

Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on luontevaa ja sitä on tarkoitus lisätä perhekeskuksen kehittämisen myötä.

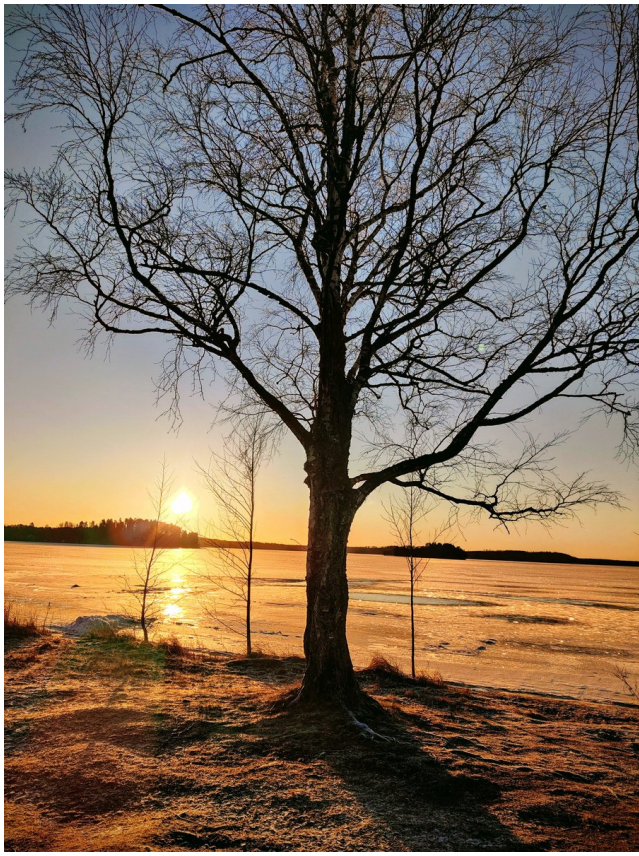

Toimenpiteet

Systeemisen työskentelyn vahvistaminen
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Perhekeskuksen koordinaattorin tehtävästä sekä seurannasta ja arviointimenetelmistä sopiminen
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Kunnan ja sote-palvelujen yhteisten johtamisen rakenteiden luominen
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevä päihdetyö on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä. Sen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja niin päihteiden käyttäjille, heidän läheisilleen kuin yhteiskunnallekin. Tavoitteena on myös lisätä ymmärrystä päihteiden käytöstä ja niihin liittyvistä ilmiöistä sekä edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista päihteisiin liittyvissä asioissa. Ehkäisevä päihdetyö kattaa alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisyn. Päävastuu ehkäisevästä päihdetyöstä kuuluu kunnille.

Ehkäisevää päihdetyötä koordinoi Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto eli EPT-verkosto. EPT-verkostoon kuuluvat kuntien yhdyshenkilöt, Ankkuri-tiimi, A-klinikan työntekijä, FAI:n kuraattori ja terveyden edistämisen päällikkö sekä EHYT ry:n järjestökoordinaattori. Verkosto huolehtii seutukunnallisen yhteistyön toteutumisesta, tiedon välittämisestä ja toiminnan kehittämisestä. Pakka-toimintamallin (paikallinen alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisy) mukaisessa toiminnassa on mukana alueen ravintoloita, vähittäiskauppoja, Alko, taksi, järjestyksenvalvonta, toisen asteen koulutus, terveysvalvonta, aluehallintovirasto ja Ankkuripoliisi.

Verkoston tehtävänä on toteuttaa kampanjointia ajankohtaisista päihdeilmiöistä ja lisätä tietoutta päihteistä, niihin liittyvistä vaaroista, vaihtoehdoista ja toimintamalleista liittyen erityisesti päihteidenväärinkäyttötilanteisiin. Verkosto suunnittelee ja toteuttaa jalkautumistyötä sekä kerää tilastotietoa kokemuksista liittyen päihteidenkäyttötilanteisiin. Seudulla ajankohtaisia teemoja ovat päihdekokeilujen vähentämiseen sekä perhepiirin sisäiseen päihteidenvälittämiseen liittyviin asenteisiin vaikuttaminen.

Jalkautuminen nuorten pariin sinne, missä nuoret viettävät aikaansa on ollut hyvin merkityksellistä ja lisännyt tietoutta nuorten päihteidenkäyttötottumuksista. Jalkautumisen tarkoituksena on lisätä turvallisuutta ja tarjota läsnä olevien aikuisten apua sinne, missä nuoret ovat. Tavoitteena on lisätä jalkautuvaa työotetta, sekä vakiinnuttaa jalkautuvaa työtä työtapana seutukunnallisesti.

Kouluissa tehdään opetussuunnitelman mukaista päihdekasvatusta, johon nuorisotyö osallistuu vaihtelevasti. Tulevina vuosina on tarkoitus tarkastella kouluissa tapahtuvan päihdekasvatuksen ajantasaisuutta. Ehkäisevän päihdetyön ytimessä on myös nuorisotyö. Tarvetta päihdekasvatustyön täydelle yhdenmukaistamiselle nuorisotyön osalta ei ole, mutta hyvien käytänteiden ja materiaalien jakaminen seutukunnallisesti on hyödyllistä päihdekasvatustyön vaikuttavuuden sekä ajantasaisuuden edistämisessä.

Toimenpiteet

Varhaisen puuttumisen mallin päivitys ja käyttöön otto
EPT-VERKOSTO

Pakka-toiminnan uudelleen käynnistäminen
EPT-VERKOSTO

Materiaalien päivittäminen
EPT-VERKOSTO

Liikunta

Liikunta edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, ja sen harrastamisen kautta lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus onnistumisen kokemuksiin ja uusien taitojen oppimiseen. Forssan seutukunnalla on paljon liikunnan harrastusmahdollisuuksia, monipuoliset ulkoliikuntamahdollisuudet sekä aktiiviset liikuntapalvelut, jotka tuottavat terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluita. Seutukunnalla toimii myös useita urheiluseuroja, jotka tarjoavat mahdollisuuden kokeilla ja harrastaa eri lajeja.

Forssan seudulla tavoitteena on luoda lapsille ja nuorille mahdollisuuksia innostua liikunnasta ja urheilusta yhteistyössä alueen urheiluseurojen, yhdistysten ja yksityisten toimijoiden kanssa. Tavoitteena on, että lapset ja nuoret voisivat halutessaan kulkea koulutiensä jalan tai pyörällä sekä viettää vapaa-aikaansa ulkoiluaktiviteettien parissa.

Liikunnalla ja ulkoilulla edistetään lasten ja nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia kehittämällä liikunnan edellytyksiä. Liikuntapalvelut on mukana erilaisissa hankkeissa ja järjestää toimintaa ja tapahtumia lapsille ja nuorille yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa.

Forssan seudun päiväkodit osallistuvat valtakunnalliseen Ilo kasvaa liikkuen-ohjelmaan, jonka tavoitteena on, että jokaisella lapsella on mahdollisuus liikkumiseen ja liikunnan iloon. Leikeissä lapset saavat liikkua omaehtoisesti haluamallaan tavalla ja liikkumiseen tukea tarvitsevalle lapselle on tarvittaessa saatavilla tukea ja apua.

Lapset osallistuvat yhteiseen liikkumiseen aktiivisesti joka päivä ja lasten toiveita liikkumisesta kysytään ja otetaan huomioon. Lasten motoristen taitojen kehittymistä havainnoidaan yhteisesti sovitulla tavalla ja tehtyjä havaintoja hyödynnetään toiminnan suunnittelussa. Perusopetuksessa järjestetään liikunnallista välituntitoimintaa, jonka tavoitteena on lisätä koulupäivien aktiivisuutta ja viihtyisyyttä. Kouluissa istutaan vähemmän ja tuetaan oppimista toiminnallisilla menetelmillä. Kaikki koulut toteuttavat liikkuvampaa koulupäivää omalla tavallaan. Forssan seudun kunnista osa on mukana uudessa Harrastamisen Suomen malli-hankkeessa, jonka tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Harrastustoimintaa järjestetään heti koulupäivien jälkeen.

Kouluterveyskyselyiden tulosten perusteella hengästyttävän liikunnan harrastaminen on seudulla asuvien lasten keskuudessa melko vähäistä. Ylipainoisten määrä taas on lisääntynyt yläkoululaisilla ja lukiolaisilla. Move-mittausten tulosten perusteella lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on huolestuttavalla tasolla

Toimenpiteet

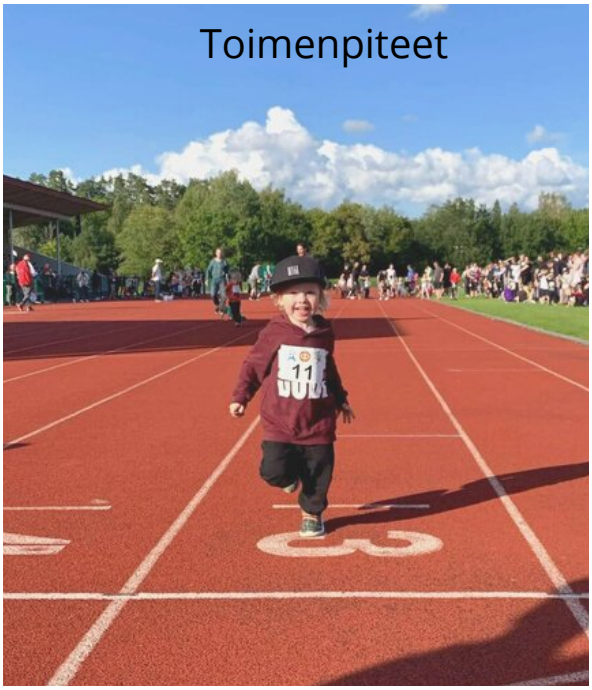

Lisätään liikunnasta puhumista ja ohjausta liikunnan pariin jokainen tahollaan. Vahvistetaan liikuntaa osana lasten, nuorten ja perheiden kulttuuria.
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Lisätään liikuntamahdollisuuksia ja korostetaan arkiliikunnan tärkeyttä.
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Luodaan liikkumista edistävä ympäristö ja hyödynnetään luontoympäristöä.
KUNNAT

Nuorisotoimi

Kunnallinen nuorisotyö on sosiaalista vahvistamista ja ennaltaehkäisevää nuorisotyötä alle 29-vuotiaille lapsille ja nuorille. Sen tarkoituksena on nuorten elämäntaitojen parantaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Kaikissa seutukunnan nuorisotoimissa työntekijät järjestävät Avointen ovien toimintaa nuorisotiloilla. Nuorisotoimet järjestävät myös mm. tapahtumia, retkiä ja leirejä. Edellä mainittuja järjestetään myös seutukunnallisesti. Tavoitteena on tukea enemmän nuorten omaehtoisia harrastuksia tarjoamalla rahoitusta, tiloja ja materiaalia.

Etsivän nuorisotyön tavoitteena on tavoittaa alle 29-vuotiaita nuoria sellaisten palveluiden piiriin, jotka edistävät kasvua, itsenäistymistä, yhteiskuntaan osallistumista, elämäntaitojen vahvistamista sekä pääsyä työhön tai koulutukseen. Etsivä nuorisotyö on myös rinnalla kulkemista, ohjausta ja perustuu vapaaehtoisuuteen. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on täydentää jo olemassa olevia palveluja.

Nuorisotyön tavoitteena on tarjonnan ja monipuolisuuden lisääminen sekä varhainen puuttuminen lasten, nuorten ja lapsiperheiden syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tavoitteisiin pyritään vastaamaan mm. koulunuorisotyötä kehittämällä ja ottamalla käyttöön luonto-, eräretkeily ja seikkailutoiminnan keinoja. Liikunnallisten harrastusten tarjontaa kehitetään etenkin niille lapsille ja nuorille, jotka eivät aktiivisesti harrasta liikuntaa tai kuuluvat erityisryhmiin. Nuorisotoimi tarjoaa myös monipuolisesti lajikokeiluja, mahdollisuuksia kokeilla eri harrastuksia. Tarkoituksena on hyödyntää samalla lähialueiden ulkoilualueita tehokkaammin.

Toimenpiteet

Osallisuusmahdollisuuksien lisääminen
KUNNAT

Hyvinvointia tukevien työmuotojen lisääminen
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Luonto-, erä- ja seikkailutoiminnat, harrastustoiminnan kehittäminen
KUNNAT

Vapaa-aika ja kulttuuri

Elinympäristön viihtyvyys, turvallisuus sekä harrastamiseen ja luovuuteen innostaminen vaikuttaa keskeisesti kasvuikäisen hyvinvointiin. Taide, kulttuuri ja vapaa-ajalla harrastaminen ovat kaikkien lasten ja nuorten oikeus. Laadukas ja saavutettava vapaa-aika ja kulttuuri ehkäisee syrjäytymistä, vahvistaa vuorovaikutustaitoja ja lieventää yksinäisyyden tunteita. Lapsille ja nuorille on tärkeää tulla kuulluksi ja nähdyksi sekä tuntea itsensä hyväksytyksi ja arvostetuksi. Itseilmaisu esimerkiksi taiteen keinoin on merkityksellistä osallisuutta jokaiselle lapselle ja nuorelle. Lastenkulttuuri edistää lasten ja nuorten hyvinvointia tarjoamalla turvallisia kokemisen ja tekemisen ympäristöjä.

Kouluterveyskyselyn mukaan Forssan seudulla harrastetaan taidetta ja kulttuuria suunnilleen saman verran kuin muuallakin maassa. Lukiossa ja ammatillisissa opinnoissa olevien taiteen ja kulttuurin harrastaminen on lisääntynyt huomattavasti viime vuosina. Toisen asteen opiskelijat harrastavat aiempaa enemmän mm. musiikin kuuntelua, kuvataidetta ja valokuvaamista.

Forssan seutu tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia kulttuuriharrastuksiin ja oman kulttuurihyvinvoinnin edistämiseen. Seudulta löytyy historiallisen kehräämöalueen lisäksi useita museoita, taidegallerioita ja perinnetiloja. Seudulla on toimivat kirjastot, kuvataidekoulu, taiteen perusopetusta, musiikkiopisto, teatteri, elokuvateattereita yms. Seudulla toteutetaan myös erilaisia kulttuuritapahtumia ja näyttelyitä.

Forssan seudun kunnista osa on mukana Harrastamisen Suomen malli-hankkeessa, jossa mahdollistetaan lapsille ja nuorille mieluisia ja maksuttomia harrastuksia koulupäivän yhteydessä.

Kanta-Hämeen maakunnassa on otettu vuonna 2020 kokeiluun Kaiku-kortti. Kaikukortilla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja esimerkiksi festivaaleille, museoihin, teatteriin tai konsertteihin. Kaikukortilla voi hankkia maksutta myös kansalaisopiston kurssipaikkoja. Kaikukortin tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien nuorten, aikuisten ja perheiden mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä. Kaikukortteja voivat saada Kaikukortti-verkostoon kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tai kuntien hyvinvointitoimialan toimijoiden asiakkaat, jotka ovat vähintään 16-vuotiaita ja tiukassa taloudellisessa rahatilanteessa.

Toimenpiteet

Osallisuusmahdollisuuksien lisääminen harrastustoiminnan kehittämisessä
KUNNAT

Mieluisien ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien lisääminen
KUNNAT

Lasten ja nuorten taiteen ja kulttuurin sekä kaikukorttitoiminnan edistäminen
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Osallisuus ja vaikuttaminen

Lapset ja nuoret ovat oman elämänsä asiantuntijoita. On tärkeää saada heidän mielipiteensä ja ajatuksensa näkyviksi. Mielipiteiden kuuleminen on myös osa demokratiakasvatusta, jolla voi olla merkitystä esimerkiksi nuorten äänestysaktiivisuuteen tulevaisuudessa.

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan Forssan seudun lasten ja nuorten kokemus osallisuudesta ja omasta tärkeydestä yhteisössä on hyvä koko maahan verrattaessa. Ammattioppilaitoksissa kokemus omasta tärkeydestä yhteisön jäsenenä on kuitenkin laskenut merkittävästi viime vuosina.

Forssan seudulla lasten ja nuorten on mahdollista vaikuttaa päätöksentekoon mm. seuraavien foorumeiden kautta:

Oppilaskunnat: Kaikissa peruskouluissa ja 2. asteen oppilaitoksissa on toimiva oppilaskunta. Kaikki koulun oppilaat muodostavat oppilaskunnan, josta valitaan oppilaskunnan hallitus. Hallitus mm. suunnittelee kouluviihtyvyyttä ja yhteishenkeä lisäävää toimintaa kouluissa. Oppilaskuntien hallitukset kokoontuvat koulukohtaisen aikataulun mukaan.

Nuorisovaltuusto: Nuorisovaltuusto on puolueeton nuoria koskevien asioiden asiantuntija- ja yhteistyöelin. Se toimii apuna kunnallisessa päätöksenteossa tuoden nuorten näkökulman esille. Jokaisessa Forssan seudun kunnassa toimii oma nuorisovaltuusto. Valtuustojen nuoria kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen ja ne toimivat vaikuttamiskanavana tehden aloitteita ja esityksiä eteenpäin ja välittää nuorille tietoa heitä koskevissa päätöksissä. Nuorisovaltuustoilla on läsnäolo- ja puheoikeus kunnasta riippuen eri lautakunnissa, valtuustoissa ja hallituksessa.

Forssassa toimii **Lasten Forssa valtuusto** ja Tammelassa **Lasten parlamentti.**

Kunnat järjestävät lapsille ja nuorille erilaisia kyselyitä ja tilaisuuksia, joissa lasten ja nuorten ääni tulee kuuluville. Lapsilla ja nuorilla on myös mahdollisuus antaa palautetta joistakin käyttämistään palveluista. Osallisuuden väylät eivät ole kuitenkaan seutukunnalla riittäviä, eikä osallistavalle toimintatavalle ole olemassa toimivaa ja selkeää rakennetta. Osallisuustoimintojen johtamisessa ja osallistamisen prosesseissa on seudulla kehittämistarve.

Toimenpiteet

Osallisuustoimintojen rakenteiden kehittäminen
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Osallisuusmahdollisuuksien lisääminen
KUNNAT

Lasten ja nuorten palautteen keräämisen kehittäminen edelleen
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

KASVATUSTA TUKEVAT PALVELUT

Vanhempien tukeminen

Neuvolan palveluiden kautta tuetaan kaikkia vanhempia. Vanhemmuuden tuen painopiste on vauva-ja varhaislapsuusvaiheessa, jolloin lapsen hyvän kehityksen pohja luodaan ja vanhemmuus on vasta muotoutumassa. Perhekeskuksessa on myös laajemmin tarjolla monipuolista tukea, joka vastaa perheen yksilöllisiin tarpeisiin. Muutosvaiheissa ja perheen kriisitilanteissa vanhemmuutta tuetaan perheneuvolan palveluiden kautta. Perheneuvolassa keskiössä on aikuisen ja lapsen välisen vuorovaikutus- ja tunnesuhteen, vanhemman kasvatuskeinojen ja ohjaustaitojen sekä vanhempien välisen yhteistyötyövanhemmuuden vahvistaminen niin, että se tukee lapsen kehitystä ja hyvinvointia. Perheneuvolan hoidollinen työ kohdentuu perhesysteemin hoitoon. Kun perhe tarvitsee tukea useammalta taholta koordinoidaan työskentelyä Lapset Puheeksi –keskustelulla ja -neuvonpidolla. Kouluiästä lähtien vanhemmuuden tuki kaikille on haastavampaa.

Lisäksi kaikki perheet saavat seurakunnan perheasiain neuvottelukeskuksesta ammatillista keskusteluapua parisuhteen ongelmissa ja erotilanteissa.

Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen

Jokainen lapsi, nuori tai perhe voi tarvita tukea elämän eri tilanteissa eripituisia aikoja. Varhaisen tuen tarjoaminen vähentää yleensä muiden toimenpiteiden tarvetta jatkossa. Vanhempien ja ammattilaisten välinen suhde nähdään yhä enenevässä määrin kasvatuskumppanuutena. Erityisen tuen tarpeen tunnistamisen tapahtuu määräaikaisten tarkastusten, lapsen/nuoren/vanhemman kuulemisen ja havainnoinnin kautta. Tuen tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota myös lapsen tai nuoren vahvuuksiin. Lasta, nuorta tai perhettä voidaan myös haastatella ja toteuttaa erilaisia seuloja ja kartoituksia erityisen tuen tunnistamista varten.

Tuki toteutuu monipuolisten ja erilaisten työmuotojen kautta. Lähtökohtana on se, että lapsia ja nuoria tuetaan ensisijaisesti heidän luonnollisissa arki-ja kehitysympäristöissään, kuten varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Varhaiskasvatuksen, koulun ja kodin välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus ja yksilölliset tiedon ja tuen tarpeet. Vastuu yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä.

Toimenpiteet

Vanhempien kasvatusasenteisiin vaikuttaminen
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Lisätään työntekijöiden tietoisuutta/osaamista lähisuhdeväkivaltailmiöön ja kuritusväkivaltaan liittyen.
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTALUE

Edistetään näyttöön pohjautuvien vanhemmuutta tukevien menetelmien käyttöönottoa.
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Koulunkäynnin tukeminen

Forssan seudulla on oppilashuollon ja oppimisen tuen käsikirja perusopetukseen, jota kutsutaan Vihreäksi kirjaksi. Kirjassa käsitellään mm. opiskeluhuollon palvelujen kuvaus, kolmiportainen tuki ja poissaolojen seuranta ja se päivitetään lukuvuosittain. Vihreä kirja on opiskeluhuollon ja opetustoimen henkilökunnan saatavilla sekä vanhempien löydettävissä Pedanetista.

Kouluilla ja oppilaitoksissa tarjottava tuki koostuu pedagogisista ja oppilas-ja opiskelijahuollollisista palveluista, jotka ovat kiinteä osa koulun kasvatus-ja opetustoimintaa. Lapsen ja nuoren koulunkäynnin tukeminen tehdään yhteistyössä vanhempien ja kaikkien lapsen kanssa toimivien ammattilaisten kanssa. Pedagogisen tuen järjestämisen lähtökohtana on laadukas perusopetus, ennakointi, tuen oikea-aikaisuus, suunnitelmallisuus ja asteittainen tehostaminen.

Tuen kolme tasoa ovat yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. Laadukas perusopetus, jossa käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä, joustavia opetusjärjestelyjä ja muita pedagogisia ratkaisuja auttaa huomioimaan oppilaiden erilaiset oppimistarpeet. Yleisessä tuessa tehostetaan oppilaan tarpeiden mukaisesti opetuksen pedagogisia tukitoimia. Kun yleinen tuki ei ole riittävää, oppilaan koulunkäynnistä tehdään pedagoginen arvio, siirrytään tehostettuun tukeen ja laaditaan oppilaalle oppimissuunnitelma. Tehostettu tuki on säännöllistä, suunnitelmallista ja sisältää mahdollisesti useita tukimuotoja.

Oppilas opiskelee pääsääntöisesti omassa yleisopetuksen ryhmässä. Jos edellä mainitut tukitoimet eivät ole riittäviä, tehdään pedagoginen selvitys erityistuen tarpeesta. Erityinen tuki suunnitellaan aina oppilaskohtaisesti huomioiden koulun ja opetuksen järjestäjän mahdollisuudet tuen järjestämisessä. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan opetus voidaan järjestää joko omassa lähikoulussa tai opetuksen järjestäjän osoittamassa paikassa.

Tehostetussa tuessa laaditaan pedagoginen selvitys, johon kirjataan oppilaan tuen tarpeet, niiden toteuttamistavat, vastuuhenkilöt ja seuranta. Jos edellä mainitut tukitoimet eivät ole riittäviä, niin tehdään pedagoginen selvitys erityistuen tarpeesta, jossa oppilaan oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi lisätään keinojen ja tuen määrää. Forssan seudulla Tölön koulu vastaa vaativamman erityisopetuksen toteuttamisesta.

Kolmiportainen tuki esi-ja perusopetuksessa muodostaa kokonaisuuden, jonka järjestämisessä tulee huomioida sekä yksittäisen oppilaan että koko ryhmän valmiudet ja tuen tarpeet. Tukiopetuksesta, osa-aikaisesta erityisopetuksesta, tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä erityisistä apuvälineistä on säädetty perusopetuslaissa. Näiden tukimuotojen avulla voidaan parantaa oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisvaikeuksia.

Pedagogisen tuen suunnittelu ja tuen tarpeiden arviointi tehdään oppilaan, huoltajien, moniammatillisen oppilashuollollisen verkoston ja koulun yhteistyönä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen edellyttämään moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisöissä. Opiskeluhuoltoa on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto, että lukiolaissa ja laissa ammatillisesta koulutuksesta tarkoitettu opiskelijahuolto. Opiskeluhuolto kuuluu kaikille oppilaitoksen työntekijöille ja sen tavoitteena on turvallinen oppilaitos, jossa opiskelijaa, huoltajaa ja oppilaitosyhteisöä tuetaan kokonaisvaltaisesti.

Opiskeluhuoltoa tulee toteuttaa ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltotyönä, jonka avulla koko yhteisön hyvinvointi kasvaa. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisena yhteistyönä eri toimialojen, sekä opiskelijakuntien ja muiden yhteistyötahojen kesken. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa ohjaa oppilaitoksen yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä. Ryhmä käsittelee hyvinvointiin ja viihtyvyyteen liittyviä asioita yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla. Oppilaitoksen johtaja vastaa ryhmän kokoamisesta ja toiminnasta.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan opiskelijan ja/tai tämän huoltajan suostumuksella. Yksilökohtaista työtä toteutetaan myös monialaisen asiantuntijaryhmän toimintana, johon kutsutaan tarpeen mukaan jäseniä asianosaisten suostumuksella. Forssan seudulla toimii opiskeluhuollon ohjausryhmä, jonka vastuulla on oppilas-ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskeluhuollon yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi. Opiskelijalle tarjotaan yksilöllistä tukea opiskeluhuollon kautta, kuten opiskeluterveydenhuoltoa, kuraattoripalveluita ja psykologipalveluita. Forssan seudulla koulu -ja opiskeluterveydenhuollon, koulupsykologipalveluiden ja osin kuraattoripalveluiden tuottamisesta vastaa FSHKY.

Toimenpiteet

Opiskeluhuollon palveluissa käytetään mielenterveyttä tukevia ja hoitavia työmuotoja
FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Lakisääteiset oppilasmitoitukset toteutuvat kuraattori -ja koulupsykologipalveluissa
FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Lasten ja nuorten tunne- ja sosiaalisten taitojen tukeminen yhteisöllisillä menetelmillä
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

LAPSI- JA PERHEKOHTAINEN LASTENSUOJELU

Lastensuojelun palvelujärjestelmä

Forssan seudulla lastensuojelussa on siirrytty strukturoituun systeemiseen toimintamalliin vuosien 2018-2021 aikana. Systeemiseen tiimiin kuuluu sosiaalityöntekijöitä, sosiaaliohjaajia, perheterapeutti, johtava sosiaalityöntekijä ja perhetyöntekijöitä. Systeemisessä tiimissä tulisi olla myös koordinaattori. Systeemisessä toimintamallissa yhdistetään perheterapian orientaatioita, menetelmiä ja välineitä lastensuojelun sosiaalityöhön.

Työntekijät ovat saaneet koulutuksen intensiiviseen työskentelyyn, jossa lähtökohtana on luottamuksellisen ja myönteisen suhteen luominen lapseen ja hänen perheeseensä. Tavoitteena on yhdessä perheen ja verkostojen kanssa edistää lapsen hyvinvointia ja varmistaa lapsen turvallisuus. Työskentely on asiakaslähtöistä, kokonaisvaltaista ja voimavarakeskeistä. Systeemisessä työskentelyssä pyrkimyksenä on saada lapselle ja vanhemmalle merkitykselliset läheiset tukemaan perhettä. Tiimi käsittelee asiakasasioita viikoittain ja asiakkailla sekä yhteistyökumppaneilla on mahdollisuus osallistua tiimikokouksiin.

Moniammatillista systeemisyys lastensuojelussa ja yhteistyöverkostoissa -koulutusta tulisi vielä järjestää perhesosiaalityön, tukipalveluiden, lasten-, nuoriso- ja aikuispsykiatrian, päihdehuollon sekä lastensuojeluyksiköiden henkilökunnalle. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymällä on yksi oma THL:n kouluttama systeemisen toimintamallin kouluttaja.

Avohuollon tukitoimet

Palvelutarpeen arvio tehdään kun on tarve selvittää asiakkaan sosiaalihuollon palvelujen tarvetta. Mikäli lapsen ja perheen tilanne sitä vaatii, samassa yhteydessä selvitetään myös lastensuojelun tarve. Lastensuojelun asiakkuus alkaa vasta, kun tämä lastensuojelutarpeen selvitys on tehty ja siinä todettu lastensuojelun tarve.

Avohuollon tukitoimia järjestetään viipymättä, kun lastensuojelun tarve on todettu. Avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskykyä ja -mahdollisuuksia.

Forssan seudulla keskeisimpiä avohuollon tukitoimia ovat avohuollon sijoitus, perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu, tukihenkilötyö, tukiperhe ja taloudellinen tuki perheille esim. lasten harrastustoimintaan. Perhetyötä saa myös ilman lastensuojelun asiakkuutta sosiaalihuoltolain mukaisesti.

Lastensuojelun perhetyön keskeisin tavoite on lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, vanhemman ja perheen arjen hallinnan lisääminen sekä vanhemman tukeminen vanhemmuuden eri osa-alueilla. Perhetyön ydintehtävänä on myös lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen. Työtä tehdään pääsääntöisesti perheiden kodeissa.

Toimenpiteet

Perhetyön toimintamallien, muun muassa perhekuntoutuksen kehittäminen
FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Ryhmämuotoisen toiminnan kehittäminen (nepsy, eroperheet)
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Systeemisen lastensuojelutyön edelleen kehittäminen moniammatillisesti
KUNNAT JA FSHKY/HYVINVOINTIALUE

Sijaishuollon järjestäminen

Lastensuojelun keskeinen periaate on lapsen vanhempien ja huoltajien tukeminen lapsen kasvatuksessa. Avohuollon tukitoimet ovat siten ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Avohuollon tukitoimien on kuitenkin oltava lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia, mahdollisia ja riittäviä: jos avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen kannalta tarkoituksenmukaisia, mahdollisia tai riittäviä, on lapsi otettava huostaan.

Sijaishuolto tulee järjestää ensisijaisesti aina perhehoidossa. Vain mikäli lapsen etu sitä vaatii, eikä perhehoito ole mahdollista edes tukitoimien avulla, järjestetään sijaishuolto laitoksessa tai muualla. Kanta-Hämeen alueella perhehoitoyksikkö Kanerva Hämeenlinnassa vastaa sijais-, tuki- ja kriisiperheiden rekrytoinnista, valmennuksesta, alkuvaiheen tuesta ja täydennyskoulutuksesta. Perhehoitoyksikkö etsii kunnan hakemuksesta lapselle sopivan sijais-, tuki- tai kriisiperheen. Perhehoitoyksikön työntekijät osallistuvat lapsen sijoitusprosessiin ja perhehoitajan intensiiviseen tukeen n. vuoden ajan. Tämän jälkeen perhehoitajalla on mahdollisuus osallistua yksikön järjestämään ryhmätoimintaan, täydennyskoulutuksiin ja työnohjausryhmiin.

Perhehoitoyksiköstä nimetään vastuutyöntekijä perhehoitajalle. Vastuu sijoitetun lapsen asioista on sijoittajakunnassa.

Forssan seudulla lastenkoti ja perhetyönkeskus Kaarisilta on tarkoitettu avohuollon tukitoimena, kiireellisesti sijoitetuille tai huostaan otetuille lapsille ja nuorille. Kaarisillassa on seitsemän paikkaa lapsille ja nuorille. Lastenkoti sijaitsee Forssassa lyhyen etäisyyden päässä kouluista ja muista lapsille tärkeistä palveluista.

Kaarisillan työssä keskeisiä arvoja ovat lapsi-ja perhekeskeisyys, oikeudenmukaisuus, avoimuus ja vastuullisuus. Lastenkodin tarkoituksena on turvata lapselle turvallinen ja virikkeellinen kasvuympäristö, tasapainoinen ja monipuolinen kehittyminen sekä taata lapselle erityinen suojelu ja huolenpito. Sijoituksen kesto riippuu lapsen tarpeista ja perheen tilanteesta. Sijaishuoltopaikkoja hankitaan pidempiaikaisiin sijoituksiin lisäksi yksityisiltä palveluntuottajilta. Sijaishuoltopaikan valinnassa on tärkeintä huomioida lapsen edun toteutuminen ja hänen yksilölliset tarpeensa.

SEURANTA JA ARVIOINTI

Hyvinvointityö on kunnan eri toimialojen yhdessä toteuttamaa työtä, joka kohdistuu yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, väestöön ja elinympäristöihin. Työ edistää sosiaalista hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, lisää ja tukee osallisuutta sekä ehkäisee köyhyyttä, syrjäytymistä ja muita sosiaalisia haittoja. Työ on suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista hyvinvointia edistävällä tavalla. Forssan seudun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet on asetettu kerätyn aineiston pohjalta olemassa oleviin palveluihin peilaten. Suunnitelmassa on kuvattu myös ylätason toimenpiteet, jotka konkretisoituvat kuntien ja hyvinvointikuntayhtymän omissa suunnitelmissa ja toteutuksessa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman eteneminen raportoidaan vuosittain kunnanvaltuustolle. Vuosiraportteihin kootaan hyvinvointi- ja terveystietoa lapsista, nuorista ja lapsiperheistä. Kerättyä tietoa arvioidaan suhteessa tavoitteisiin jolloin käynnissä olevia ja tulevia toimia voidaan painottaa ja suunnata oikein. Seurantasuunnitelmaan tullaan kirjaamaan mitä tietoa kerätään seurantaa varten, miten edistymisestä raportoidaan vuosittain ja miten edistymisestä viestitään päätöksen tekijöille, kuntalaisille ja yhteistyötoimijoille. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen miten asiasta viestitään lapsille ja nuorille.

LISÄTIETOJA JA LÄHTEITÄ

THL

Ehkäisevä päihdetyö
Kouluterveyskyselyn tulokset
Kulttuurihyvinvointi ja taidelähtöiset menetelmät
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Finnbrain

Lapsistrategia

Kansallinen lapsistrategia
Lapsen oikeuksien sopimus

Lakeja

Lastensuojelulaki
Nuorisolaki
Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki
Perusopetuslaki
Varhaiskasvatuslaki

Lastensuojelun keskusliitto

Kovemmin käsin

Opetushallitus

Move!-mittaustuloksia

Muita linkkejä

Forssan seudun OPS 2016
Kaikukortti
Kulttuurihyvinvointipooli
Sotkanet
Vihreä kirja

KUNTAKOHTAISTA LISÄTIETOA

Forssa

Humppila

Jokioinen

Tammela

Ypäjä

Suunnitelman kuvat

Forssan seudulla asuvien lasten, nuorten ja heidän läheistensä ottamia kuvia teemalla Meitin elämää Forssan seudulla.